

Posudek bakalářské práce: Aktivity Českého Červeného kříže z pohledu terénního pracovníka – jeho životopisná zpověď

Mnozí ještě pamatujeme Český červený kříž jako organizaci poplatnou politickému cítění doby před rokem '89. O to radostnější je číst bakalářskou práci, která přináší zprávu o činnosti současného Českého Červeného kříže, stojícího na myšlence bezpředsudečnosti a nestrannosti, bez nichž by nebyl myslitelný hlavní cíl, jímž je ochrana a záchrana každého lidského života v ohrožení. (O stejný základ se samozřejmě opírá i Mezinárodní Červený kříž, z něhož je ČČK odvozen.) Jde o strhující čtení, jímž i já sama, coby vedoucí práce, jsem překvapena a potěšena.

Poměrně rozsáhlá bakalářská práce (90 stran plus fotografie v přílohách) se sestává ze tří částí. První část je metodologická. V té autorka představuje metodu a postup, které zvolila – tím je interview. Druhá část přináší informace o historii, vývoji, struktuře a fungování Červeného kříže jako světové organizace reprezentované jednotlivými státními a místními organizacemi. Obě tyto části jsou věcně úplně v pořádku. Ve třetí části, která je samotným jádrem a podstatou práce, jde o vlastní interview s protagonistou. Tím je Richard Smejkal, který do ČČK vstoupil roku 2009 a od té doby je jeho aktivním dobrovolníkem. Valentina se s ním seznámila v kurzu Aplikace mezinárodního humanitárního práva, který Richard Smejkal učí na FHS jako přívazek v rámci svého doktorského studia oboru Aplikovaná etika. Richard Smejkal je člověk mimořádně bdělé, neliknavé, odhodlané a aktivní povahy, pro něhož jsou obtížné situace výzvou, jak je řešit efektivním a vynalézavým způsobem, přičemž nepřehlédnout smysl a prospěch pro účastníky konkrétní svízelné situace.

Tuto třetí část lze dále rozdělit do šesti oddílů, podle toho, jak RS působil v ČČK a jaké mise se zúčastnil. První oddíl se zabývá situací v pražské pobočce ČČK, a to především činností dobrovolníků v rámci organizace. Další čtyři oddíly líčí události a osobní zkušenosti z povodní v Libereckém kraji v roce 2010, dále z povodně v Praze v roce 2013, ze zemětřesení v Nepálu v roce 2015, a z Ukrajiny při událostech na Majdanu a později v oblasti východní Ukrajiny v roce 2014. Pátý oddíl se věnuje přístupu pražské pobočky ČČK k situaci, která nastala v ČR jako důsledek migrační krize v roce 2015.

Dané interview má nevyvážený podíl vstupů tazatele a respondenta v neprospěch tazatele. Otázky jsou zřídka, nejsou příliš specifické, mají spíše povzbuzující funkci. Tazatelčina role ale byla především v trpělivém naslouchání, neboť nejen tázání, ale i naslouchání dává vypravěči motivaci vyprávět. Vypravěč byl samostatný, věděl přesně, co chce sdělit, a měl hodně co sdělit, nebylo potřeba ho ani usměrňovat, ani pobízet. Výsledkem byly poměrně dlouhé pasáže vyprávění, proto autorka provedla rozčlenění a užití tzv. mezititulků: část podle tématu krátce zrekapitulovala, případně doplnila drobným komentářem a zasadila do kontextu, čímž text učinila přehledným, příjemně plynoucím, logickým a čtivým.

Celé vyprávění je vystavěné na třech liniích, které se různě potkávají a protínají. Za prvé je to událost s katastrofickým potenciálem, v jejímž důsledku byly ohrožovány a ničeny lidské životy a majetek. Za druhé je to v události zaangażovaný ČK, který udává cíl, způsob a rozsah

pomoci. Za třetí je to osobnost vypravěče, který samozřejmě o své osobnosti nemluví, ale posluchač a čtenář si o něm vytváří představu. Vypravěč na průsečících těchto linií líčí situace, které dávají čtenáři „úplně zblízka“ nahlédnout situaci lidí, na něž dopadl účinek přírodní nebo politické situace, při níž je ke smrti blízko (někde se oběti počítají na jednotky, jinde na desítky, ale i na stovky, ba dokonce na tisíce: 8000 lidí zahynulo při nepálském zemětřesení).

Při čtení se vnučují otázky, co člověka (například dobrovolníka ČČK) přivede k rozhodnutí vydat se na takové místo. Od E. Lévinase známe myšlenku, že apriorní přístup, se kterým jeden člověk přistupuje ke druhému, když se spolu setkají na nějaké křížovatce událostí, je určen imperativem „nenechám Tě ve tvé smrti samotného“. Setkáním s Druhým se narušuje egoita a uvolňuje se místo, které každý člověk pro Druhého má. Zasažení Druhým (které se uskutečňuje setkáním s jeho Tváří), ohroženým utrpením nebo smrtí, je tím nejpůvodnějším zakoušením lásky ke svému bližnímu. Pocítění, že Tvůj problém je i mým problémem, probouzí odpovědnost za Druhého. To staví člověka do role rukojmího. To znamená, že svým vlastním životem zastupuje život Druhého, je nabádán, aby vydal něco ze sebe, třeba trochu zariskoval a odebral se do Nepálu v době zemětřesení, a rukojemstvím chránil Druhého (bližního). Přijmutím rukojemství člověk získá naplněnost sebe sama, nové sebeuskutečnění, roste svoboda, a roste i míra lidství (slovy Bernharda Caspera z knihy Míra lidství). Lévinas svou filosofickou koncepci vybudoval na zkušenosti válečného zajatce. Nepochybně se mnohokrát setkal s tváří svých umírajících bližních i blízkých, a to nejen ve filosofických úvahách, ale i skutečně. Červený kříž, aby mohl celosvětově fungovat, a disponovat účinnou a pravou pomocí, musí si jeho členové rozumět právě v této univerzálně lidské a mezinárodní řeči – v této filosofii. A to nám toto vyprávění zprostředkuje a barvitě vyjasňuje.

Až do těchto vzdálených úvah se ale autorka nepustila, drží se rámce, který si stanovila, čímž je působení ČČK, ale v závěrečném shrnutí, když je zmínka o důstojnosti každého (lidského) života, je tato otázka trochu naznačena a skoro se nabízí v tomto smyslu pokračovat.

Do díla se nechtěně vloudila poměrně vážná chyba, a tou je neshoda nadpisu s obsahem. V nadpisu zůstal podtitulek, že jde o životopisnou zповěď, což bylo původně zamýšleno. Později se práce vyvinula v interview, zatímco podtitulek se už nezměnil. Jde o opominutí, za něž nese odpovědnost i vedoucí práce.

Nakonec chci vyjádřit moje potěšení ze spolupráce a autorkou. Líbil se mně její citlivý přístup ke každé myšlence, téměř ke každému slovu, cit pro to jak s nimi naložit v rámci korektury a nutného zkrácení textu. Protože její mateřštinou není čeština, byla tato práce pro ni nad míru náročná. A i když v textu zůstal určitý počet drobných pravopisných chyb, tak právě proto je lze tolerovat.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji známku jedna.